

Yaşam Amaçları ve Psikolojik İyi Oluşun Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumu Yordayıcı Rolü*

F. Ebru İkiz**, Esra Asıcı**, Zöhre Kaya***

Makale Geliş Tarihi: 11/09/2017

Makale Kabul Tarihi: 23/04/2018

Öz

Bu çalışmanın amacı pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının açıklanmasında yaşam amaçları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin rolünü incelemektir. Araştırmanın katılımcılarını 2015-2016 eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde pedagojik formasyon eğitimi alan 356 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, Yaşam Amaçları Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, yaşam amaçları ve psikolojik iyi oluş düzeyi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumdaki değişimin %25'ini açıklamaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, yüksek psikolojik iyi oluş ile kişisel olarak kendini geliştirme ve ailesine katkı sağlama isteğinin pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına olumlu yönde katkı sağladığı; ünlü olma isteğinin ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, yaşam amaçları, psikolojik iyi oluş, okul danışmanlığı, konsültasyon

The Predictive Roles of Life Goals and Psychological Well-Being on Attitudes Towards Teaching Profession

Abstract

In this study, investigation of the predictive roles of life goals and psychological well-being on pedagogical formation education students' attitude towards teaching profession was aimed. The participants consisted of 356 students who received pedagogical formation education in Dokuz Eylül University and Van Yüzüncü Yıl University. Data were collected with Attitude Toward Teaching Profession Scale, Life Goals Scale, Psychological Well-being Scale and a questionnaire. According to the results of multiple linear regression analysis, it was found that the model was statistically significant. Life goals and psychological well-being explained 25 % of the attitudes towards teaching profession. According to obtained results, it can be said that high psychological well-being, desire of self-growth and contribution to family make positive contribution to attitude towards teaching profession; desire of being famous negatively effects attitude towards teaching profession.

* Çalışmanın ilk hali II. INES Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

** Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD., İzmir, Türkiye,

*** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD., Van, Türkiye

Key words: *Attitude towards teaching profession, life goals, psychological well-being, school counselling, consultation*

Giriş

Sağlıklı bir toplumun oluşumu etkin şekilde işlev gören bir eğitim sisteminin varlığıyla mümkündür (Çapa ve Çil, 2000). Açık bir iletişim ve paylaşım ağının olduğu, takım çalışması halinde çalışmalarını yürüten, katılımcı bakış açısıyla farklılıklara hoşgörülü ve kabulkâr olan bir okul, sağlıklı toplumsal bir kurumdur (Karaca ve İkiz, 2014). Eğitim sisteminin etkinliğini belirleyen en önemli unsur ise öğretmenlerdir (Terzi ve Tezci, 2007). Okulun gelişebilmesi, okuldaki bireylerin kişilerarası ilişkiler geliştirmelerine, öğretmenlerin ve diğer personelin birbirlerine anlayış, teknik ve mesleki destek sağlamaları, paylaşımcı olmalarıyla mümkün olabilir. Ayrıca okulun en önemli elemanı olarak öğretmenin öğrencilere yönelik okul danışmanlığı çalışmaları ve programlarında katkısı ve desteği çok önemlidir (Karaca ve İkiz, 2014). Öğretmenlerin sınıf içindeki davranışlarının niteliği eğitim sisteminin amaçlarına ulaşmasında belirleyici bir rol oynamakta; davranışların niteliğini de mesleğe yönelik tutumu etkilemektedir (Üstüner, 2006).

Tutum bireylerin, nesnelere ve olayların olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmesini ifade etmektedir (Gerring ve Zimbardo, 2012). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum; mesleği sevmeye, mesleğe bağlı olma, toplumsal olarak mesleği gerekli ve önemli görme ile sürekli olarak kendini mesleki açıdan geliştirme ihtiyacı hissetmeyle ilgilidir. Öğretmenlerin bu konulardaki olumlu ya da olumsuz tutumları onların mesleki davranışlarını yönlendirmektedir (Temizkan, 2008). Mesleğe yönelik tutumun, mesleki yeterlik algısı ve mesleki başarıyı etkilediği (Terzi ve Tezci, 2007); öğretmenlik mesleğinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için bilgi ve becerileri kazanmanın yanı sıra mesleğe yönelik olumlu bir tutuma da sahip olunması gerektiği vurgulanmaktadır (Üstüner, 2006).

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumla ilgili Türkiye’de yapılan araştırmalar incelendiğinde daha çok cinsiyet (Baykara Pehlivan, 2008; Bulut ve Doğar, 2006; Çapa ve Çil, 2000; Çiçek Sağlam, 2008; Özder, Konedra ve Zeki, 2010), sınıf düzeyi (Bulut ve Doğar, 2006; Çiçek Sağlam, 2008; Özder, Konedra ve Zek, 2010), okunan bölüm (Bulut ve Doğar, 2006), üniversite tercih sırası (Çapa ve Çil, 2000), mesleği tercih etme nedeni (Çiçek Sağlam, 2008), ebeveynlerin eğitim ve meslek durumu, ekonomik durum (Baykara Pehlivan, 2008), öz-yeterlik inançları (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Şahin ve Şahin, 2017), kaygı (Doğan ve Çoban, 2009), öğrenme stilleri (Baykara Pehlivan, 2010) ve yaşam doyumu (Recepoglu, 2013) gibi değişkenler ile mesleğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin ele alındığı ve araştırmaların büyük çoğunluğunun eğitim fakültelerinde okumakta olan öğretmen adayları ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Türkiye’de 2010-2011 yılından itibaren pedagojik formasyon programları aracılığıyla eğitim fakültesi dışındaki çeşitli fakültelerden mezun olanlara ya da bu fakültelerin dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilere eğitim verilerek öğretmen olma hakkı tanınmasına (Eraslan ve Çakıcı, 2011) rağmen bu programlardan mezun olan öğrencilerin

öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemeye yönelik araştırmalara son yıllarda ağırlık verildiği göze çarpmaktadır. Bu araştırmalarda pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonlarının yüksek (Altınkurt, Yılmaz ve Erol, 2014) ve tutumlarının da olumlu yönde olduğu (Yılmaz, Bayraktar ve Gökkurt Özdemir, 2017); öğrencilerin pedagojik formasyon eğitimini bilgi ve aydınlanma kaynağı, mesleki eksiklikleri giderici, deneyim ve tecrübe kazandıran bir gereklilik olarak algıladıkları (Erol, Özdemir, Turhan, Boydak Özkan ve Polat, 2017) ve pedagojik formasyon eğitimine iş bulma kaygısı, kariyer yapma, kendini geliştirme, öğretmenlik mesleği performansını artırma ve gerekli olması gibi nedenlerle başvurdukları (Yılmaz ve Güneş, 2017) görülmektedir. Bazı araştırmalar ise pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerinin bireysel değerleri (Parlar ve Cansoy, 2016), öğretmenlik motivasyonları (Çelik ve Terzi, 2017) ve öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları (Bakaç ve Özen, 2017) gibi değişkenleri ele almaktadır. Bu araştırma kapsamında ise mesleki ilgi, istek, motivasyon ve davranışları yönlendirebileceği inancıyla, yaşam amaçları ve psikolojik iyi oluş kavramları bireyin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumunu etkileyebilecek faktörler olarak ele alınmaktadır.

Amaçlar bireyin ulaşmak istediği sonuçların içsel temsilcisidir (Austin ve Vancouver, 1996). İnsanın bir amaca bağlanması ve bu amacın peşinden gitmesi kendi varoluşunu sürdürebilmesi açısından son derece önemlidir (İlhan, 2009). Bireyin hayatı boyunca neler yapacağına dair amaçları onun yaşam amaçlarının içeriğini oluşturmakta ve bireyin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını etkilemektedir (King, Richards ve Stemmerich, 1998). Yaşam amaçları içsel ve dışsal olmak üzere iki grupta ele alınmaktadır. İnsan doğası ve gereksinimleriyle uyumlu olan içsel amaçlar kişisel gelişim, duygusal yakınlık, topluma hizmet ve fiziksel sağlık gibi amaçları içerirken; kültür tarafından biçimlendirilen dışsal amaçlar finansal başarı, fiziksel çekicilik, ün ve popüler olma gibi amaçları içermektedir. İçsel ve dışsal amaçlar bireyi farklı bir yaşam tarzına doğru yönlendirerek bireyin mutluluğu ve iyi oluşunu farklı şekillerde etkilemektedir (Kasser ve Ryan, 2001; Sheldon ve Kasser, 1995; 2008).

İnsanın amaçlarına ulaşmasına hizmet edecek meslekleri seçme eğiliminde olması nedeniyle yaşam amaçlarının, özellikle de içsel amaçların, meslek seçiminde belirleyici bir rolü olduğu ve yaşam amaçları ile uyumlu bir meslek seçmeyen bireyin mutsuz bir yaşam sürdürmek zorunda kalacağı vurgulanmaktadır (Demirel, Demirel ve Düşükcan, 2012). Bu nedenle yaşam amaçlarının bireyin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunu belirleyici olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlik mesleği bireyin içsel ve dışsal amaçlarını gerçekleştirebilmesi için bir araç olabilir. Öğretmenlik mesleğinin amaçlarını gerçekleştirmesine yardımcı olacağına inanan bireyler mesleğe ilişkin daha olumlu bir tutum benimserken; öğretmenlik mesleğinin amaçlarına ulaşmasını sağlamayacağını düşünen bireylerin mesleğe yönelik tutumları olumsuz olabilir.

İçsel yaşam amaçlarının bireyin psikolojik iyi oluşu ile ilişkili olduğunu ileri süren öz belirleme kuramında, temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına içsel yaşam amaçlarının aracılık ettiği ileri sürülmektedir (Kasser 2002; Niemiec ve ark., 2009). Araştırmalar yaşam amaçlarının bireyin duygusal, psikolojik ve sosyal iyi oluşunun açıklanmasında önemli bir rolü olduğunu göstermektedir (Hietalahti, Rantanen ve Kokko, 2016; İlhan ve Özbay, 2010). Bu nedenle yaşam amaçlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum üzerindeki etkisinin akıl sağlığının olumlu yönü olarak görülen (Ryff, 2014) psikolojik iyi oluş değişkeni ile birlikte değerlendirilmesinin daha anlamlı sonuçlar ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

Çok boyutlu bir yapı olarak ele alınan psikolojik iyi oluş kavramı temelde insanın kendi potansiyelini gerçekleştirilmesiyle ilgilidir. Psikolojik iyi oluş kendini kabul, diğerleriyle ilişkiler, özerklik, çevresel üstünlük, yaşamda anlam ve kişisel gelişim boyutlarından oluşmaktadır (Ryan ve Deci, 2001; Ryff, 2014). Yüksek psikolojik iyi oluş düzeyine sahip kişiler kendini ve geçmiş yaşamını olumlu olarak değerlendirir. Çevresindeki insanlarla kaliteli ilişkiler kurar, özerk olarak hareket eder, yaşamını ve çevresini yönetebilme kapasitesine sahiptir, amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürdüğüne ve kişisel olarak geliştiğine inanır (Ryan ve Deci, 2001; Ryff, 2014; Ryff ve Singer, 2008).

Yapılan araştırmalar psikolojik iyi oluş düzeyi düşük olan bireylerin daha fazla stres algıladıklarını (Cripps ve Zyromski, 2009; Moeini, Shafii, Hidarnia, Babaii, Birashk ve Allahverdipour, 2008) ve daha çok yalnız hissettiklerini (Corsano, Majorano ve Champretavy, 2006) ortaya koymaktadır. Psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek olan bireyler ise daha iyi kişilerarası ilişkilere (Corsano ve ark., 2006) ve sosyal destek sistemlerine (Chu, Saucier ve Hafner, 2010; Detrie ve Lease, 2007), daha yüksek düzeyde içsel motivasyona ve yaşam doyumuna (Kaya ve Çenesiz, 2016) sahip olan, yeniliğe ve gelişmeye daha açık bireylerdir (İkiz ve Asıcı, 2017). Öğretmenlik mesleği pek çok insan ile sıklıkla iletişim içinde olmayı gerektirmektedir. Öğretmen, kişilik özellikleri, mizacı ve huyları, alışkanlıkları ve becerileri ile öğrencilerin önemli bir modelidir (Karaca ve İkiz, 2014). Okul danışmanlık hizmetleri ve okul danışmanları, çocuklarımıza ve gençlerimize yaşamda her açıdan daha uyumlu olmaları için yardım sunmaktadır. Ancak okullardaki bütün öğrencilere yardım, destek ve önleyici hizmetlerin götürülebilmesi için, öğrencilerin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için okul danışmanları ile öğretmenlerin işbirliği içinde olması beklenmektedir. Bu durumda, kendi branşında en bilgili olan ve en uygun kaynakları kullanan kişi olması beklenen öğretmenlerin aynı zamanda kişisel ve mesleki olarak gelişme, liderlik, yöneticilik ve işbirliği yapabilme, öğrenciler, veliler ve okul ortamından kaynaklı stresle etkili olarak başa çıkabilme gibi yeteneklere sahip olması gerekmektedir (Temizkan, 2008; Terzi ve Tezci, 2007, Üstüner, 2006).

Alanyazın bir arada değerlendirildiğinde, yaşam amaçlarına açılım bulan, yüksek psikolojik iyi oluş düzeyine sahip bireylerin öğretmenlik mesleğine ilişkin daha az kaygı ve stres taşıyacakları ve mesleği etkili bir şekilde yapabileceklerine, meslekte başarılı olabileceklerine daha çok inanacakları düşünülebilir. Bu da

onların mesleğe ilişkin olumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Bu çalışma pedagojik formasyon eğitime gelen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının açıklanmasında yaşam amaçları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma yordayıcı korelasyonel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Yordayıcı korelasyonel araştırmalar bir ya da daha fazla bağımsız değişkene dayalı olarak bağımlı değişkende meydana gelen değişimleri açıklamaya yönelik olarak gerçekleştirilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın katılımcılarını, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin eğitim fakültelerinde pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler arasından ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre belirlenmiş olan 356 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Kadın	210	59.0
	Erkek	146	41.0
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi	221	62.1
	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	135	37.9
Eğitim durumu	Devam ediyor	199	55.9
	Mezun	157	44.1
Medeni durum	Evli	50	14.0
	Bekar	306	86.0
Çalışma durumu	Çalışıyor	83	23.3
	Çalışmıyor	273	76.7
Ekonomik durum algısı	Düşük	46	12.9
	Orta	282	79.2
	Yüksek	19	5.3
	Yanıt vermeyen	9	2.5
Toplam		356	100
Yaş ort:25.32	SS: 3.77	Yaş ranjı: 21-42	

Veri Toplama Araçları

Katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, yaşam amaçları Yaşam Amaçları Ölçeği, psikolojik iyi oluş düzeyleri Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, demografik özellikleri de araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu aracılığıyla belirlenmiştir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği (ÖMYTÖ)

Üstüner (2006) tarafından geliştirilen 5'li Likert tipindeki ÖMYTÖ 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçek gelecekte eğitim kurumlarında çalışacak olan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Öleekten alınabilecek en düşük puan 34, en yüksek puan ise 170'dir. Öleekten alınan puanların yükselmesi bireyin mesleğe yönelik tutumunun daha olumlu olduğu anlamına gelmektedir. Öleegin yapı geçerliğı çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen temel bileşenler analizi sonucunda öleegin tek boyutlu yapısının geçerli olduğu saptanmıştır. Yapılan test tekrar test güvenilirlik analizi sonuçlarına göre, öleegin dört hafta ara ile iki kez uygulanması sonucu elde edilen puan kararlılığına ilişkin güvenilirlik katsayısı.72'dir. Öleegin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alpha) ise .93 olarak tespit edilmiştir (Üstüner, 2006).

Yaşam amaçları ölçeği (YAÖ)

47 maddeden oluşan 7'li Likert tipindeki YAÖ, İlhan (2009) tarafından üniversite eğitimi alan bireylerin katılımıyla geliştirilmiştir. Öleekten alınabilecek minimum puan 47, maksimum puan ise 235'tir. Yapı geçerliğı çalışması kapsamında gerçekleştirilen birinci düzey faktör analizi sonucunda YAÖ'nün dokuz, ikinci düzey faktör analizi sonucunda ise iki faktörlü bir yapısı olduğu tespit edilmiştir. Öleekte, topluma katkı, kişiler arası ilişki, anlamlı yaşam, aileye katkı ve fiziksel sağlık içsel amaçların; maddi başarı/zenginlik, ünlü olma/tanınma ve imaj/çekicilik dışsal amaçların içinde yer almaktadır. Dokuz alt faktör, yaşam amaçlarına ait toplam varyansın %64.1'ini ve iki üst faktör ise %61.3'ünü açıklamıştır. YAÖ'nün güvenilirliğine ilişkin Cronbach-Alfa katsayıları hesaplanmış, alt faktörlerin güvenilirlik katsayıları .74- .90 aralığında bulunmuştur. YAÖ'nün üst faktörlerin güvenilirlik katsayıları ise, içsel amaçlar için .85 ve dışsal amaçlar için .77 bulunmuştur (İlhan, 2009).

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)

PİOÖ'nin orjinal formu Diener ve arkadaşları (2009, 2010) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe'ye uyarlaması Telef (2013) tarafından yapılan 7'li Likert tipindeki ölçek 8 maddeden oluşmaktadır. Öleekten alınan puanların artması bireyin psikolojik iyi oluş düzeyinin artması anlamına gelmektedir. Orjinal ölçek toplam varyansın %53'ünü açıklayan tek faktörlü bir yapıya sahiptir ve iç tutarlılık katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır. Öleegin Türkçe formunda tek faktörlü yapının iyi uyum değerlerine sahip olduğu (RMSEA=.08, SRMR=.04, GFI=.96, NFI=.94,

RFI=.92, CFI=.95, IFI=.95) ve iç tutarlılık katsayısının da .96 olduğu bulunmuştur (Telef , 2013).

Kişisel bilgi formu

Katılımcıların, cinsiyet, yaş, üniversite, eğitim durumu, medeni durumu, çalışma durumu ve ekonomik durumuna ilişkin algıları araştırmacılar tarafından oluşturulan bir kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 22.00 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analizlerde çoklu doğrusal regresyon analizi tekniği kullanılmıştır. Regresyon analizi yapabilmek için (1) hata terimlerinin dağılımı normaldir, (2) hata terimleri dağılımının aritmetik ortalaması sıfırdır, (3) hata terimleri arasında otokorelasyon yoktur (4) hata terimlerinin her birinin dağılımının varyansları birbirine eşittir ve (5) bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı yoktur varsayımlarının karşılanması gerekmektedir (Can, 2014; Güriş ve Astar, 2014). Veri analizine başlanmadan önce veri setinin gerekli varsayımları karşılayıp karşılamadığı test edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov analizi sonuçlarına göre hata terimleri dağılımının normal olduğu görülmüştür (KS= .046, p=.077). Hata terimleri dağılımının aritmetik ortalamasının 0 olduğu tespit edilmiştir. Hata terimleri arasında otokorelasyon olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Durbin Watson testi sonucunda elde edilen değer 1.5-2.5 arasında olduğu saptanmıştır (DW:1.78). Yapılan homojenlik testi sonucunda hata terimleri dağılımının varyanslarının eşit olduğu bulunmuştur (F=.00, p=1.00). Bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonun .90'dan büyük olması, VIF değerinin 10'dan büyük ve tolerans değerinin de .10'dan küçük olması durumunda çoklu bağlantı probleminin varlığından bahsedilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Araştırmada bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler incelendiğinde korelasyon katsayılarının .13 ile .67 arasında, VIF değerlerinin 1.3 ile 2.7 arasında ve tolerans değerlerinin de .37 ile .77 arasında olduğu görülmüştür. Buna göre, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir. Yapılan incelemeler sonucunda veri setinin çoklu doğrusal regresyon analizi yapabilmek için gerekli koşulları sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerinin ÖMYTÖ, YAÖ ve PİÖÖ'nden aldıkları puanlara ilişkin minimum maksimum, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2.
Ölçeklerden Alınan Puanlara Ait Minimum, Maksimum, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

			n	Min.	Mak.	X	SS
Öğretmenlik	mesleğine	yönelik		36.00	170.00	132.83	24.95
		tutum					
Yaşam amaçları	İlişki	Topluma katkı	356	1.00	7.00	5.93	0.95
				1.00	7.00	5.63	1.07
	İçsel amaçları	Fiziksel sağlık		1.00	7.00	6.20	0.90
		Kişisel gelişim		1.00	7.00	6.22	0.81
		Aileye katkı		1.00	7.00	6.17	1.02
	Dışsal amaçlar	Anlamlı yaşam		1.00	7.00	5.59	1.25
		Maddi başarı		2.00	7.00	5.53	0.97
		İmaj/Çekicilik		1.00	7.00	5.23	1.14
	Ünlü olma/tanınma	1.00	7.00	4.44	1.41		
Psikolojik iyi oluş			9	56	44.82	7.44	

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan pedagojik formasyon öğrencilerinin ÖMYTÖ’nden aldıkları puanların ortalamaları $X=132.83$ ’tür ($SS=24.95$). ÖMYTÖ’nden alınabilecek ortalama puan (ort. puan=102) sabit değer olarak kullanılarak yapılan tek örneklem t testi sonucuna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları, belirlenen sabit değerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($t=23.31$, $sd=355$, $p<.01$). Buna göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu söylenebilir.

YAÖ’nden alınan puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde; sırasıyla kişisel gelişim $X=6.22$ ($SS=0.81$), fiziksel sağlık $X=6.20$ ($SS=0.90$), aileye katkı $X=6.17$ ($SS=1.02$), ilişki $X=5.93$ ($SS=0.95$), topluma katkı $X=5.63$ ($SS=1.07$), anlamlı yaşam $X=5.59$ ($SS=1.25$), maddi başarı $X=5.53$ ($SS=0.97$), imaj/çekicilik $X=5.23$ ($SS=1.14$) ve ünlü olma/tanınma $X=4.44$ ($SS=1.41$) olarak hesaplanmıştır. Amaçlar bir arada değerlendirildiğinde; içsel amaçlar puan ortalaması $X=5.96$ dışsal amaçlar puan ortalaması da $X=5.07$ olarak hesaplanmıştır. İçsel ve dışsal amaçlar için alınabilecek ortalama puan (ort. puan=4) sabit değer olarak kullanılarak yapılan tek örneklem t testi sonucunda, araştırmaya katılan öğrencilerin içsel ($t=47.44$, $sd=355$, $p<.01$) ve dışsal ($t=20.69$, $sd=355$, $p<.01$) amaçlar puan ortalamalarının belirlenen sabit değerden istatistiksel olarak anlamlı

düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sabit değer ile içsel (puan farkı=1.96) ve dışsal (puan farkı=1.07) amaçlar puan ortalamaları arasındaki fark incelendiğinde; öğrencilerin içsel amaçlara dışsal amaçlardan daha çok değer verdikleri söylenebilir.

Öğrencilerin PİÖÖ'nden aldıkları puanların aritmetik ortalaması $X=44.82$ 'dir (SS=7.44). PİÖÖ'nden alınabilecek ortalama puan (ort. puan=32) sabit değer olarak kullanılarak yapılan tek örneklem t testi sonucuna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyi belirlenen sabit değerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($t=32.49$, $sd=355$, $p<.01$). Buna göre öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin ortalamanın üzerinde olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan pedagojik formasyon öğrencilerinin ÖMYTÖ, YAÖ ve PİÖÖ'nden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3.
ÖMYTÖ, YAÖ ve PİÖÖ Arasındaki İlişkiler

	MYT	İLŞ	TK	FS	KG	AK	AY	MB	İM	ÜO	PİO
MYT	1										
İLŞ	.31**	1									
TK	.35**	.67**	1								
FS	.26**	.48**	.39**	1							
KG	.41**	.62**	.61**	.64**	1						
AK	.35**	.59**	.57**	.44**	.52**	1					
AY	.23**	.50**	.58**	.38**	.54**	.40**	1				
MB	-.02	.21**	.17**	.33**	.33**	.24**	.23**	1			
İM	.01	.34**	.22**	.43**	.31**	.27**	.28**	.61**	1		
ÜO	-.03	.32**	.36**	.13*	.24**	.17**	.31**	.42**	.55**	1	
PİO	.36**	.35**	.37**	.31**	.41**	.19**	.35**	.16**	.22**	.22**	1

* $p<.01$ ** $p<.05$ MYT=Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, İLŞ=İlişki, TK=Topluma katkı, FS=Fiziksel sağlık, KG=Kişisel gelişim, AK=Aileye katkı, AY=Anlamlı yaşam, MB= Maddi başarı, İM=İmaj/Çekicilik, ÜO=Ünlü olma/Tanınma, PİO=Psikolojik İyi Oluş

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile yaşam amaçları ölçeğinin ilişki ($r=.31$, $p=.00$), topluma katkı ($r=.35$ $p=.00$), fiziksel sağlık ($r=.26$, $p=.00$), kişisel gelişim ($r=.41$, $p=.00$), aileye katkı ($r=.35$, $p=.00$) ve anlamlı yaşam ($r=.23$, $p=.00$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişkiler vardır. Ancak, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile maddi başarı ($r=-.02$, $p=.38$), imaj/çekicilik ($r=.01$, $p=.41$) ve ünlü olma/tanınma ($r=-.03$, $p=.27$) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki bulunamamıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile psikolojik iyi oluş

arasında ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.36$, $p=.00$).

Yaşam amaçları ve psikolojik iyi oluşun öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4.
Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişkenler		B	Std. Hata	β	t	p
Sabit		48.63	10.11		4.81	.00
Yaşam amaçları						
İçsel amaçlar	İlişki	-.55	1.76	-.02	-.31	.76
	Topluma katkı	2.04	1.67	.09	1.22	.22
	Fiziksel sağlık	-1.19	1.74	-.05	-.69	.49
	Kişisel gelişim	8.36	2.18	.29	3.83	.00*
	Aileye katkı	4.79	1.42	.21	3.36	.00*
	Anlamli yaşam	-.86	1.14	-.05	-.76	.45
	Dışsal amaçlar	Maddi başarı	-2.60	1.48	-.11	-1.76
	İmaj/Çekicilik	-.69	1.43	-.03	-.48	.63
	Ünlü olma	-2.37	1.01	-.14	-2.35	.02*
Psikolojik iyi oluş		.80	0.16	.27	5.10	.00*
F _(10, 340) =13.90 p=.00 R=.54 R ² =.27 ΔR^2 =.25						

*p<.05

Tablo 4'te görüldüğü gibi, yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(10, 340)}=13.90$, $p=.00$). Buna göre, yaşam amaçları (ilişki, topluma katkı, fiziksel sağlık, kişisel gelişim, aileye katkı, anlamlı yaşam, maddi başarı, imaj/çekicilik ve ünlü olma) ve psikolojik iyi oluş hep birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik tutumdaki değişimin %25'ini açıklamaktadır ($R=.54$, $R^2=.27$, $\Delta R^2=.25$). Kişisel gelişim ($\beta=.29$, $p<.05$), aileye katkı ($\beta=.21$, $p<.05$) ve ünlü olma ($\beta=-.14$, $p<.05$) yaşam amaçları öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlamlı birer yordayıcısı iken; ilişki ($\beta=-.02$, $p>.05$), topluma katkı ($\beta=.09$, $p>.05$), fiziksel sağlık ($\beta=-.05$, $p>.05$), anlamlı yaşam ($\beta=-.05$, $p>.05$), maddi başarı ($\beta=-.11$, $p>.05$) ve imaj/çekicilik ($\beta=-.03$, $p>.05$) yaşam amaçları öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlamlı yordayıcıları değildir. Psikolojik iyi oluş değişkeninin de öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun önemli bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($\beta=.27$, $p<.05$). Psikolojik iyi oluş ile kişisel gelişim ve aileye katkı yaşam amaçları öğretmenlik

mesleğine yönelik tutumu pozitif yönde; ünlü olma yaşam amacı ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu negatif yönde yordamaktadır. Kişisel gelişim yaşam amacındaki 1 birimlik değişim öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda 8.36 birimlik bir değişime yol açmaktadır. Aileye katkı yaşam amacındaki 1 birimlik değişim öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda 4.79 birimlik bir değişim yaratmaktadır. Ünlü olma yaşam amacındaki 1 birimlik değişim öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda -2.37 birimlik değişim oluştururken; psikolojik iyi oluştaki 1 birimlik değişim .80 birimlik değişim oluşturmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının açıklanmasında yaşam amaçlarının ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin rolünün incelendiği bu çalışma sonucunda, pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Katılımcıların içsel yaşam amaçları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişkilerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut çalışmada formasyon öğrencilerinin yaşam amaçları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin bir arada, onların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarındaki değişimin %25'ini açıkladığı saptanmıştır. Formasyon öğrencilerinin içsel yaşam amaçlarından kişisel gelişim sağlamaya yönelik amaçlar ile aileye katkı sağlamaya yönelik yaşam amaçlarına sahip olmaları onların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına olumlu yönde katkı sağlarken; dışsal yaşam amaçlarından ünlü olmaya yönelik yaşam amacı öğretmenlik mesleğine yönelik tutuma olumsuz yönde etki etmektedir.

Katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu yönde olması pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerinin mesleğe ilişkin motivasyonlarının yüksek (Altınkurt, Yılmaz ve Erol, 2014) ve tutumlarının olumlu yönde olduğunu (Yılmaz, Bayraktar ve Gökçurt Özdemir, 2017) gösteren araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu yönde olması katılımcıların öğretmenlik mesleğini sevdiğini, toplumsal olarak gerekli ve önemli gördüklerini ve kendilerini mesleki açıdan geliştirmeye açık olduklarını göstermektedir. Bu sonuç Erol ve arkadaşları (2017) ile Yenice ve Özden'in (2017) sonuçları ile tutarlıdır.

Yaşam amaçları açısından katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ait bulgular incelendiğinde, içsel yaşam amaçları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında olumlu yönde ilişkilerin olması Demirel, Demirel ve Düşükcan'ın (2012) meslek seçiminin içsel amaçlarla ilişkili olduğu yönündeki bulgularını ve Jang'ın (2017) içsel amaçları baskın olan öğretmenlerin öğrencilerinde daha fazla özerklik ve otonomiye destekleyici motivasyon stillerine sahip oldukları yönündeki görüşlerini destekleyici niteliktedir. Buna göre, ilişkilere, topluma katkı sağlamaya, fiziksel olarak sağlıklı olmaya, kişisel gelişime, aileye katkı sağlamaya ve anlamlı yaşam sürdürmeye önem veren pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerinin mesleğe yönelik daha olumlu bir

tutumuna sahip oldukları düşünülebilir. Sonuçlar, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlaşılmasında bireysel değerlerin (Parlar ve Cansoy, 2016), öğretmenlik motivasyonlarının (Çelik ve Terzi, 2017) ve öğretmenlik mesleğine yönelik özyeterlik inançlarının (Bakaç ve Özen, 2017) da önemli olduğunu ortaya koyan çalışmalarla paralel niteliktedir.

Mevcut araştırmanın sonuçları, içsel yaşam amaçlarından sadece kişisel gelişim sağlama amacı ile aileye katkı sağlama amacının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu anlamlı olarak etkilediğini ortaya koymaktadır. Etkili bir öğretmen gençlerin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için çağın yeniliklerini takip etmek zorundadır. Bu da onların sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri gerekliliğini doğurur. Kişisel gelişim yaşam amacına sahip olan bir birey öğretmenlik mesleğini kendini geliştirmek için bir fırsat olarak görebilir. Kasser ve Ryan (2001) da amaçların bireyi farklı bir yaşam tarzına doğru yönlendirerek mutluluğunu ve iyi oluşunu etkilediğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra Yılmaz ve Güneş'in (2017) tespit ettiği gibi, pedagojik formasyon eğitimleri kişinin mezun olduğunda iş bulma konusunda hayatını kolaylaştıracağı için öğrencilere cazip geliyor olabilir. Bu eğitimler aracılığıyla aldıkları sertifikalar onlara yeni bir iş imkânı tanımaktadır. Bu nedenle çoğu pedagojik formasyon öğrencisi için öğretmenlik mesleği para kazanmaya dolayısıyla da ailesinin maddi ihtiyaçlarını karşılamaya hizmet etmektedir. Ayrıca çalışma koşulları, ara tatil ve yaz tatilleri nedeniyle öğretmenlik mesleği bireylerin aileleriyle rahat vakit geçirebilmelerine olanak tanımaktadır. Bu yönleriyle öğretmenlik mesleği aileye katkı sağlamaya yönelik yaşam amacının gerçekleşmesine yardımcı olduğu için, aileye katkı sağlamaya yönelik içsel yaşam amacına sahip olan pedagojik formasyon öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kişilerarası ilişki kurma, topluma katkı sağlama ve anlamlı yaşam sürdürme yaşam amaçlarına sahip olmasının, pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunu açıklamaya yönelik regresyon modeline istatistiksel olarak anlamlı düzeyde katkı sağlamadığı görülmüştür. Alanyazına bakıldığında pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin formasyon eğitimini bilgi ve aydınlanma kaynağı, mesleki eksiklikleri giderici, deneyim ve tecrübe kazandıran bir gereklilik olarak algıladıkları (Erol ve ark., 2017) görülmektedir. Buna göre, katılımcıların kişilerarası ilişki kurmaya yönelik, topluma katkı sağlamaya yönelik ve anlamlı yaşam sürdürmeye yönelik içsel yaşam amaçlarının, onların öğretmenlik mesleğine yönelmelerinde ya da mesleğe ilişkin tutumlarının oluşmasında önemli bir rol oynamadığı anlaşılmaktadır.

Psikolojik iyi oluş düzeyleri açısından katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ait bulgular incelendiğinde, psikolojik iyi oluş düzeylerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutuma olumlu yönde katkı sağladığını gösteren sonuç, yaşam amaçlarının psikolojik iyi oluşla ilişki olduğunu (Niemi ve ark., 2009, Hietalahti, Rantanen, Koko, 2016), hatta yaşam amaçlarının kişilik özellikleri ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiğini ortaya

koyan çalışma bulgularını (Hietalahti, Rantanen ve Koko, 2016) destekler niteliktedir. Buna göre, kendini ve geçmiş yaşamını olumlu olarak değerlendiren, sağlıklı kişilerarası ilişkiler kurabilen, özerk olarak hareket edebilen, yaşamını ve çevresini yönetebilen, amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürebilen (Ryff, 2014; Ryff ve Singer, 2008), diğer bir deyişle, yüksek psikolojik iyi oluş düzeyine sahip olan bireylerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu daha olumlu olmaktadır. Bu kişiler öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir bakış açısı geliştirebilmekte ve öğretmenlik mesleğini sevmektedir. Ayrıca bu kişilerin mesleki olarak gelişmeye daha açık olduğu da söylenebilir.

Giriş bölümünde de ifade edildiği gibi öğretmenlik mesleği pek çok insan ile sıklıkla iletişim içinde olmayı, öğrencilerin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için kişisel ve mesleki olarak gelişmeyi, liderlik, yöneticilik ve işbirliği yapabilmeyi, öğrenciler, veliler ve okul ortamından kaynaklı stresle etkili olarak başa çıkabilmeyi gerektirmektedir. Yapılan araştırmalar da yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinin öğretmenlik mesleği için gerekli olan bu özelliklerle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Chu, Saucier ve Hafner, 2010; Corsano ve ark., 2006; Detrie ve Lease, 2007; İkiz ve Asıcı, 2017). Bu özelliklere sahip olan kişiler bu mesleği daha etkili olarak yapabilecekleri için mesleğe ilişkin olumlu bir tutum geliştirebilirler.

Bu çalışmanın sonuçları bir arada değerlendirildiğinde, pedagojik formasyon eğitime gelen öğretmen adaylarının kişisel gelişim sağlamaya yönelik ve ailelerine katkı sağlamaya yönelik içsel yaşam amaçlarına sahip olması ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olmasının, onların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır. İleriki çalışmalarda söz konusu üç değişken arasındaki ilişkilerin aracılık etkisi açısından incelenmesi önerilmektedir. Örneğin yaşam amaçlarının bireyin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu üzerindeki etkisinde psikolojik iyi oluşun aracı rolü olup olmadığı test edilebilir. Ancak bu çalışmanın sınırlı yönü ülkemizin en doğusundaki ve en batısındaki birer üniversitenin gönüllü katılımcı grubuyla yürütülmüş olmasıdır. Katılımcı sayısının çoğaltılması ile sonuçlar daha geniş kitleyi yansıtabilir. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı sadece nicel verilere dayalı olmasıdır. Nitel görüşmeler aracılığıyla öğretmenlik mesleğinin hangi yönlerinin bireylerin içsel amaçlarına ulaşmasına yardımcı olduğunu ve hangi yönlerinin de dışsal amaçların karşılanmasına hitap etmediğini belirlemek amacıyla karma yöntemli çalışmaların organize edilmesi önerilmektedir.

Bu çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak, pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının psikolojik sağlıklarına ve öğretmenlik yeterliklerine destek olacak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin planlanması ve uygulanması önerilmektedir. Okul danışmanlığı mesleki rehberlik çalışmaları açısından, öğrencilerin hem öğretmenlik mesleğine yönlendirilirken, hem de genel olarak sahip oldukları yaşam amaçlarının ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin

değerlendirilmesinin daha doğru mesleki tercihler yapılabilmesi için önemli olduğuna inanılmakta ve önerilmektedir.

Kaynakça

- Altinkurt, Y., Yılmaz, K. & Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62.
- Austin, J.T. & Vancouver, J.B (1996). Goal constructs in psychology: Structure, process, and content. *Psychological Bulletin*, 120, 338-375.
- Bakaç, E. & Özen, R. (2017). Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile tutumları arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4),1389-1404
- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Baykara Pehlivan, K. (2010). Öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *İlköğretim Online*, 9(2), 749-763.
- Bulut, H. & Doğar, Ç. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 13-27.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Chu, P. S., Saucier, D. A., & Hafner, E. (2010). Meta-analysis of the relationships between social support and well-being in children and adolescents. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(6), 624-645.
- Corsano, P., Majorano, M., & Champretavy, L. (2006). Psychological well-being in adolescence: the contribution of interpersonal relations and experience of being alone. *Adolescence*, 41(162), 341.
- Cripps, K., & Zyromski, B. (2009). Adolescents' psychological well-being and perceived parental involvement: implications for parental involvement in middle schools. *Research in Middle Level Education Online*, 33(4), 1-13.
- Çapa, Y. & Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.

- Çelik, H., & Terzi, A. R. (2017). An analysis of formation teacher candidates' attitudes towards copying and their level of teaching motivation, *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7(3), 349-362.
- Çiçek Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Diener, E., Scollon, C. N., & Lucas, R. E. (2009). The evolving concept of subjective well-being: the multifaceted nature of happiness. *Social Indicators Research Series*, 39, 67-100.
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97, 143-156.
- Demirel, H. G., Demirel, E. T. & Düşükcan, M. (2012). Yaşam amaçları ve meslek seçimi: üniversite öğrencileri örneği. *I. Ulusal Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletmecilik Sempozyumu*, 325-336.
- Demirtaş, H., Cömert, M. & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Detrie, P. M., & Lease, S. H. (2007). The relation of social support, connectedness, and collective self-esteem to the psychological well-being of lesbian, gay, and bisexual youth. *Journal of Homosexuality*, 53(4), 173-199.
- Doğan, T. & Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157-168.
- Eraslan, L. & Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 427-438.
- Erol, Y. C., Özdemir, T. Y., Turhan, M., Boydak Özcan, M. & Polat, H. (2017). Pedagojik formasyon eğitimi almakta olan öğretmen adaylarının pedagojik formasyona ilişkin metaforik algıları. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 6 (3), 348-363.
- Gerring, R. J. & Zimbardo, P. G. (2012). *Psikoloji ve yaşam: Psikolojiye giriş*. Çev. Gamze Sart. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Güriş, S. & Astar, M. (2014). *Bilimsel araştırmalarda SPSS ile istatistik*. İstanbul: Der Yayınları.
- Hietalahti, M., Rantanen, J. & Koko, K. (2016). Do life goals mediate the link between personality traits and mental well-being? *Journal of Happiness & Well-being*, 4(1), 72- 89.
- Ikiz, F. E., & Asıcı, E. (2017). The relationship between individual innovativeness and psychological well-being: The example of Turkish counselor trainees. *International Journal of Progressive Education*, 13(1), 52-63.
- İlhan, T. (2009). *Üniversite öğrencilerinin benlik uyumu modeli: yaşam amaçları, temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- İlhan, T., & Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118.
- Jang, H.-R. (2017). Teachers' intrinsic vs. extrinsic instructional goals predict their classroom motivating styles. *Learning and Instruction* .<https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2017.11>.
- Karaca, R. & İkiz, F. E. (2014). *Psikolojik danışma ve rehberlikte çağdaş bir anlayış*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kasser, T. (2002). Sketches for a self-determination theory of values. In E. L. Deci & R. M. Ryan (Eds.), *Handbook of self-determination research* (pp. 123–140). Rochester, NY: University of Rochester Press
- Kasser, T. & Ryan, R. M. (2001). Be careful what you wish for: Optimal Functioning and relative attainment of intrinsic and extrinsic goals. In P. Schmuck & K. M. Sheldon (Eds.), *Life goals and well-being: Towards A positive psychology of human striving* (pp. 116-131). Göttingen, Germany: Hogrefe & Huber Publishers.
- Kaya, Z., & Çenesiz, G. Z. (2016). Öğretmen adaylarının içsel ve dışsal motivasyonları ile psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. *19 Ulusal Psikoloji Kongresi*. 5-7 Eylül 2016, İzmir.
- King, L.A., Richards, J.H. & Stemmerich, E. (1998). Daily goals, life goals, and worst fears: means, ends, and subjective well-being. *Journal of Personality*, 65, 713-744.
- Moeini, B., Shafii, F., Hidarnia, A., Babaii, G. R., Birashk, B., & Allahverdipour, H. (2008). Perceived stress, self-efficacy and its relations to psychological well-being status in Iranian male high school students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 36(2), 257-266.

- Niemiec, C. P., Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2009). The path taken: Consequences of attaining intrinsic and extrinsic aspirations in post-college life. *Journal of Research in Personality*, 43, 291–306.
- Özder, H., Konedralı, G. & Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (2), 253-275.
- Parlar, H. & Cansoy, R. (2016). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bir yordayıcısı olarak bireysel değerler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 44, 125-141. Doi: 10.15285/maruaeabd.286490
- Recepoglu, E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel, (1), 311-326.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 141-166.
- Ryff, C. D. (2014). Psychological well-being revisited: Advances in the science and practice of eudaimonia. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 83(1), 10-28.
- Ryff, C. D. & Singer, B (2008). Know thyself and become what you are: An Eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 9, 13-39.
- Sheldon, K. M. & Kasser T. (1995). Coherence and congruence: Two aspects of personality integration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 531-543.
- Sheldon, K. M. & Kasser, T.(2008). Psychological threat and extrinsic goal striving. *Motivation and Emotion*, 32, 37-45.
- Şahin, C., & Şahin, S. (2017). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Öz-Yeterlik İnançları ve Öğrenciyi Tanıma Düzeyleri. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 15(2),224-238.
- Yenice, N., & Özden, B. (2017). Pedagojik formasyon sertifika programına katılan biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 89-105.
- Yılmaz, R., & Güneş, M. H. (2017). Reasons of pedagogical formation education certificate program students taking this education: comparison of different departments. *Universal Journal of Educational Research* 5(12): 2320-2330. Doi: 10.13189/ujer.2017.051223

- Yılmaz, M., Bayraktar, R., & Özdemir, B. G. (2017). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 50-58.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarılma, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 374-384.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 461-486.
- Terzi, A. R. & Tezci, E. (2007). Necatibey eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593-614.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.

Extended Abstract

Introduction: The formation of a healthy society is possible with the existence of an educational system that functions effectively (Çapa & Çil, 2000). The most important factor determining the effectiveness of the education system is the teachers (Terzi & Tezci, 2007). The nature of teachers' behavior within the class plays a decisive role in achieving the goals of the education system; and the attitude towards the profession affects the quality of behaviors (Üstüner, 2006).

Attitude towards teaching profession is related to profession love, to be connected to the profession, to see the profession as socially necessary and important, and to feel the need to constantly develop professionally oneself. Teachers' positive or negative attitudes in these areas lead their professional behaviors (Temizkan, 2008). Attitude towards the profession effects the perception of professional competence and professional achievement (Terzi & Tezci, 2007). In addition to gaining the knowledge and skills which are essential for effective implementation of the teaching profession, having have a positive occupation for the profession is a necessity, too (Üstüner, 2006).

When the researches about the attitude toward the teaching profession in Turkey are examined, it was seen that the relation between gender (Baykara Pehlivan, 2008, Bulut & Doğar, 2006, Çapa & Çil, 2000, Çiçek Sağlam, 2008, Özder, Konedrahalı & Zeki, 2010), class level (Bulut & Doğar, 2006; Çiçek Sağlam, 2008; Özder, Konedrahalı & Zeki, 2010), the department (Bulut & Doğar, 2006), university preference order (Çapa & Çil, 2000), the reasons of preference for the profession (Çiçek Sağlam, 2008), education and occupation status of parents, economic situation (Baykara Pehlivan, 2008), self-efficacy belief (Demirtaş, Cömert & Özer, 2011), anxiety (Dogan & Çoban, 200) and learning styles

(Baykara Pehlivan, 2010) and the attitude towards the profession were studied and most of the researches were conducted with the teacher candidates studying in education faculties. The studies which is conducted with pedagogical formation education students were gained importance in recent years. For this reason, it is thought that, to determine the factors effecting attitude towards teaching profession of pedagogical formation education students is important.

Purpose: In this study, it was aimed to investigate whether or not the life purpose and psychological well-being of pedagogical formation education students predicted their attitudes towards the teaching profession.

Participants: The participants consisted of 210 females and 146 males, totally 356 students who received pedagogical formation education in Dokuz Eylül University and Van Yüzüncü Yıl University in the academic year 2015-2016.

Research model and instruments: The study designed based on predictive correlational model. The data was collected through the Life Goals Scale, Psychological Well-Being Scale, Attitude toward Teaching Profession Scale and a questionnaire.

Data analysis: Data analysis was made through SPSS 22 statistical package program. In data analysis, arithmetic mean, standard deviation values, person correlation and multiple linear regression analysis techniques were used.

Findings: According to the findings, the participants had positive attitudes toward the teaching profession and had high psychological wellbeing levels. The participants value more to internal life goals. Respectively, the mean score of personal growth, physical health and contribution to family were higher than the other inner life goals.

It was found that there were statistically significant and positive correlations between attitudes toward teaching profession and life goals subscales of relation, contribution to society, physical health, personal growth, contribution to family and significant life. There were no statistically significant correlations between attitudes toward teaching profession and life goals subscales of image/charm, being famous/recognition. Besides, it was found that there was statistically significant and positive correlation between psychological wellbeing and attitudes toward teaching profession.

According to the results of multiple linear regression analysis, it was found that the model was statistically significant. Life goals (relationship, contribution to society, physical health, personal growth, contribution to family, meaningful life, material success, attractiveness and being famous) and psychological wellbeing all together accounted for 25% of the change in attitudes toward teaching profession. While personal growth, contribution to family and being famous subscales were significant predictors of attitudes toward teaching profession; the other life goals were not significant predictors of attitudes toward

teaching profession. Also, it was determined that psychological wellbeing was a significant predictor of attitudes toward teaching profession. While psychological wellbeing, personal growth and contribution to family predicted the attitudes toward teaching professional positively; being famous predicted attitudes toward teaching profession negatively.

Conclusion: According to obtained results, it can be said that high psychological wellbeing, desire of self-growth and contribution to family make positive contributions to the attitudes toward teaching profession. Present study is limited to the quantitative results, therefore, for further studies, mixed method research is suggested to be conducted. Present study is limited to the participants, so further studies may consist more. Moreover, counseling and guidance studies are offered for pedagogical formation education students to enhance their psychological wellbeing and competencies towards teaching.